

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Lenky Krupíčkové a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **Ing. M. Š.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 1. 2022, č. j. 5 A 136/2021 - 11,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobce žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“) brojí proti dvěma rozhodnutím žalované ze dne 2. 12. 2021 o neurčení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (č. j. 10.01-000612/21-002 a č. j. 10.01-000613/21-002).

[2] Městský soud v záhlaví uvedeným usnesením zamítl žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Uvedl, že ač se žalobce nachází v situaci, která by mohla přinejmenším vést k částečnému osvobození od soudních poplatků, žalobce k městskému soudu opakovaně podává žaloby proti rozhodnutím žalované ve věci určení advokáta. Jedná se o více než 70 žalob od listopadu 2018, přičemž jen v roce 2021 žalovaná eviduje 42 žádostí. Procesní aktivita žalobce se tak soudu jeví spíše jako neuvážené

nadužívání institutu osvobození od soudních poplatků k tomu, aby bezplatně vedl spory dle své libosti, nikoliv jako smysluplně a rozumně zahajované řízení k obraně svých subjektivních práv. Uzavřel, že v daném případě je proto namístě výjimečně odepřít žalobci dobrodiní institutu osvobození od soudních poplatků. K tomu soud odkázal mimo jiné na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, ze dne 10. 4. 2019, č. j. 2 As 91/2019 - 14, a ze dne 11. 6. 2021, č. j. 1 As 142/2021 - 13. Jelikož v případě žalobce nebyly splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nebylo lze mu ani ustanovit zástupce z řad advokátů.

II.

[3] Proti napadenému usnesení podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, v níž se domáhá jeho zrušení. Současně požádal o osvobození od soudních poplatků a navrhl ustanovení zástupce z řad advokátů. Uvedl, že jeho jediným příjmem jsou dávky státní sociální podpory, nemá žádné úspory a je proti němu vedeno exekuční řízení. Nemá a v průběhu všech řízení ani neměl na zaplacení soudních poplatků, natož služeb advokátů. Žalované i městskému soudu musí být tato skutečnost známa. Počet jeho předchozích návrhů není možné považovat za důvod pro zamítnutí žaloby.

III.

[4] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud předesílá, že stěžovatele v nynějším řízení netíží poplatková povinnost, jelikož podává kasační stížnost proti procesnímu usnesení městského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud neposuzoval stěžovatelovu žádost o osvobození od soudních poplatků (obdobně viz též další rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve věci stěžovatele, např. rozsudek ze dne 30. 9. 2021, č. j. 8 As 253/2021 - 22, ze dne 11. 6. 2021, č. j. 1 As 142/2021 - 13, či ze dne 22. 7. 2021, č. j. 1 As 187/2021 - 12).

[6] Výše uvedené závěry učiněné ve vztahu k soudnímu poplatku rozšířený senát v usnesení č. j. 1 As 196/2014 - 19 promítl i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele; v bodě 29 konstatoval: *„Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“* Stěžovatel tedy nemusí být v projednávaném případě v řízení před Nejvyšším správním soudem zastoupen advokátem. Přesto ustanovení zástupce navrhl.

[7] Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. se pro vyhovění návrhu na ustanovení zástupce vyžaduje kumulativní splnění dvou podmínek, a to jednak splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, jednak též nezbytná potřeba takového zastoupení k ochraně práv

pokračování

účastníka řízení. Nejvyšší správní soud neshledal naplnění druhé podmínky. Stěžovatel v kasační stížnosti dostatečně vymezil, z jakého důvodu nesouhlasí s usnesením městského soudu a z jakého důvodu žádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce v řízení před městským soudem. Jelikož se v projednávaném případě jedná o posouzení celkem nekomplikované otázky, o které může Nejvyšší správní soud rozhodnout na základě kasační stížnosti sepsané stěžovatelem a podkladů obsažených ve spise městského soudu, aniž by mu za tímto účelem musel ustanovit zástupce, návrh na ustanovení zástupce zamítl (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2018, č. j. 5 As 79/2018 - 11, či rozsudek přímo ve věci nynějšího stěžovatele ze dne 30. 9. 2021, č. j. 8 As 253/2021 - 22).

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Nejvyšší správní soud předesílá, že v obdobných věcech téhož stěžovatele již rozhodl mnohokrát, v nedávné době například rozsudky ze dne 30. 9. 2021, č. j. 8 As 253/2021 - 22, ze dne 22. 7. 2021, č. j. 1 As 187/2021 - 12, ze dne 11. 6. 2021, č. j. 1 As 142/2021 - 13, ze dne 25. 2. 2021, č. j. 2 As 21/2021 - 13, či ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 174/2021 - 10. V projednávaném případě neshledal důvod se od přijatých závěrů odklonit.

[10] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s.: *Účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoli za řízení odejme, popř. i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popř. neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[11] Již městský soud přiléhavě odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, č. 2601/2012 Sb. NSS. Podle něj: *„I když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodíní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede.“* (zdůrazněno soudem). Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede velké množství sporů, přirozeně sama o sobě neznamená, že by jeho žádostem nemělo být vyhověno (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 1 As 54/2010 - 29). Rozhodující je sériovost a stereotypnost podávaných žádostí a žalob spojená s opakováním obdobných či zcela identických argumentů či invektiv vůči postupu žalované, resp. městského soudu (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 6. 2020, č. j. 3 As 164/2020 - 13, ze dne 13. 3. 2019, č. j. 6 As 35/2019 - 12, ze dne 12. 9. 2018, č. j. 1 As 231/2018 - 17 nebo ze dne 29. 5. 2015, č. j. 4 As 104/2015 - 12).

[12] V dané věci se stěžovatel domáhal zrušení rozhodnutí žalované o neustanovení zástupce z řad advokátů pro zastupování v řízení před Ústavním soudem proti usnesení Nejvyššího soudu ČR a usnesení Krajského soudu v Brně, pobočka v Jihlavě. Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že stěžovatel vede s žalovanou množství sporů, které často pokračují před soudy. Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne

25. 2. 2021, č. j. 2 As 21/2021 - 13, ve věci téhož stěžovatele uvedl: „Je to právě stěžovatel, kdo je ‚pánem sporu‘ (dominus litis), a jako takový má uvážlivě posuzovat, kterými úkony byla opravdu zasažena jeho subjektivní práva, proti nimž na procesní obranu skutečně potřebuje ze strany žalované určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby; řešením stěžovatelovy situace však nemůže být zahlcení žalované mnohonásobnými žádostmi o určení advokáta a následné napadání jejích zamítavých rozhodnutí správními žalobami s požadavkem na osvobození od soudních poplatků v případě takto vedených sporů. Institut osvobození od soudního poplatku je totiž výjimkou z obecného pravidla poplatkové povinnosti, jenž nemá být uplatňován bezbřezě v případech bezdůvodně se opakujících sporů.“ Stěžovatel tak má plné právo vést řízení proti žalované, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit, a musí v nich mít možnost účinně hájit svá práva. Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za něj nesl stát formou osvobozování od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud ani v posuzované věci nevidí důvod se od těchto závěrů odchýlit. Žádost o osvobození od soudních poplatků nesměruje k zajištění účinné soudní ochrany, nýbrž zjevně odráží snahu stěžovatele o bezplatné řetězení soudních sporů se žalovanou.

[13] Z uvedeného důvodu se Nejvyšší správní soud ztotožnil s posouzením městského soudu, že podmínky pro (částečné) osvobození od soudních poplatků v řízení před městským soudem nebyly splněny a městský soud se v tomto ohledu pochybení nedopustil. S ohledem na počet sporů, které stěžovatel vede (a které se týkají taktéž určení advokáta k poskytnutí právní pomoci), jakož i opakování totožných či obdobných argumentů v žádostech o osvobození od soudních poplatků a celkový kontext vedení sporů, má Nejvyšší správní soud za to, že stěžovatel svými podáními nesleduje ochranu svých veřejných subjektivních práv, resp. žádost o osvobození od soudních poplatků nesměruje k zajištění účinné soudní ochrany, nýbrž se snaží prostřednictvím opakovaného žádání o osvobození od soudních poplatků vést bezplatně spory podle své libosti (srov. rovněž rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2021, č. j. 4 As 203/2021 - 13).

[14] Nejvyšší správní soud tudíž s ohledem na výše uvedené považuje napadené usnesení za zákonné. Městský soud se při posouzení stěžovatelovy žádosti nedopustil žádného pochybení.

[15] Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplnil základní předpoklad pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu být pro řízení o žalobě ustanoven ani zástupce (§ 35 odst. 10 věta první s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015 - 19). Městský soud tedy nepochybil ani v případě neustanovení zástupce z řad advokátů.

[16] Nejvyšší správní soud proto výše uvedenou kasační stížnost zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[17] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalované v tomto řízení žádné náklady nevznikly, jejich náhradu jí proto Nejvyšší správní soud nepřiznal.

pokračování

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. února 2022

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu